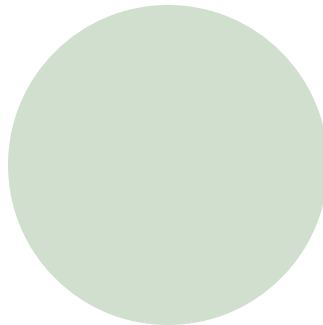

FER COMPATIBLE ELS NOUS USOS I LA TRANSFORMACIÓ DELS PAISATGES AGRARIS I AGROFORESTALS AMB EL MANTENIMENT DELS SEUS VALORS

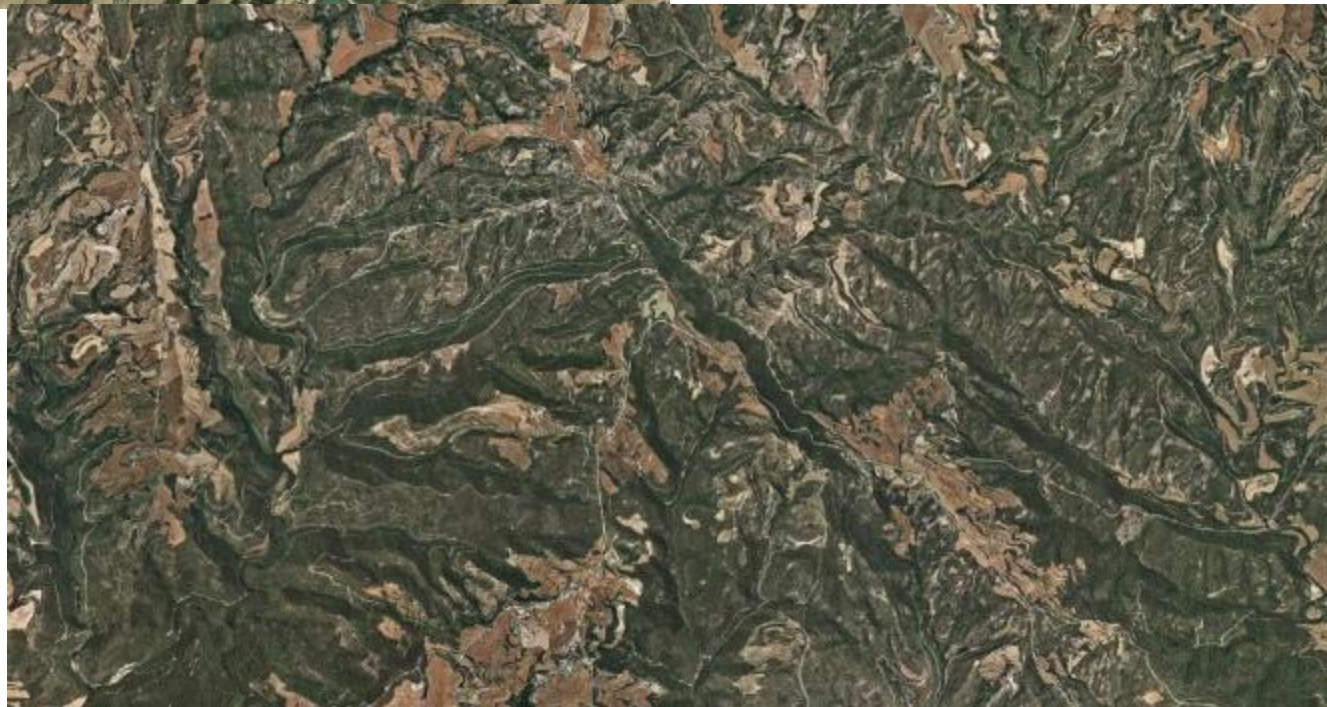
Ramon Queralt
5 maig 2022

CATALUNYA, 2n PAÍS MÉS FORESTAL de la UE (64%)

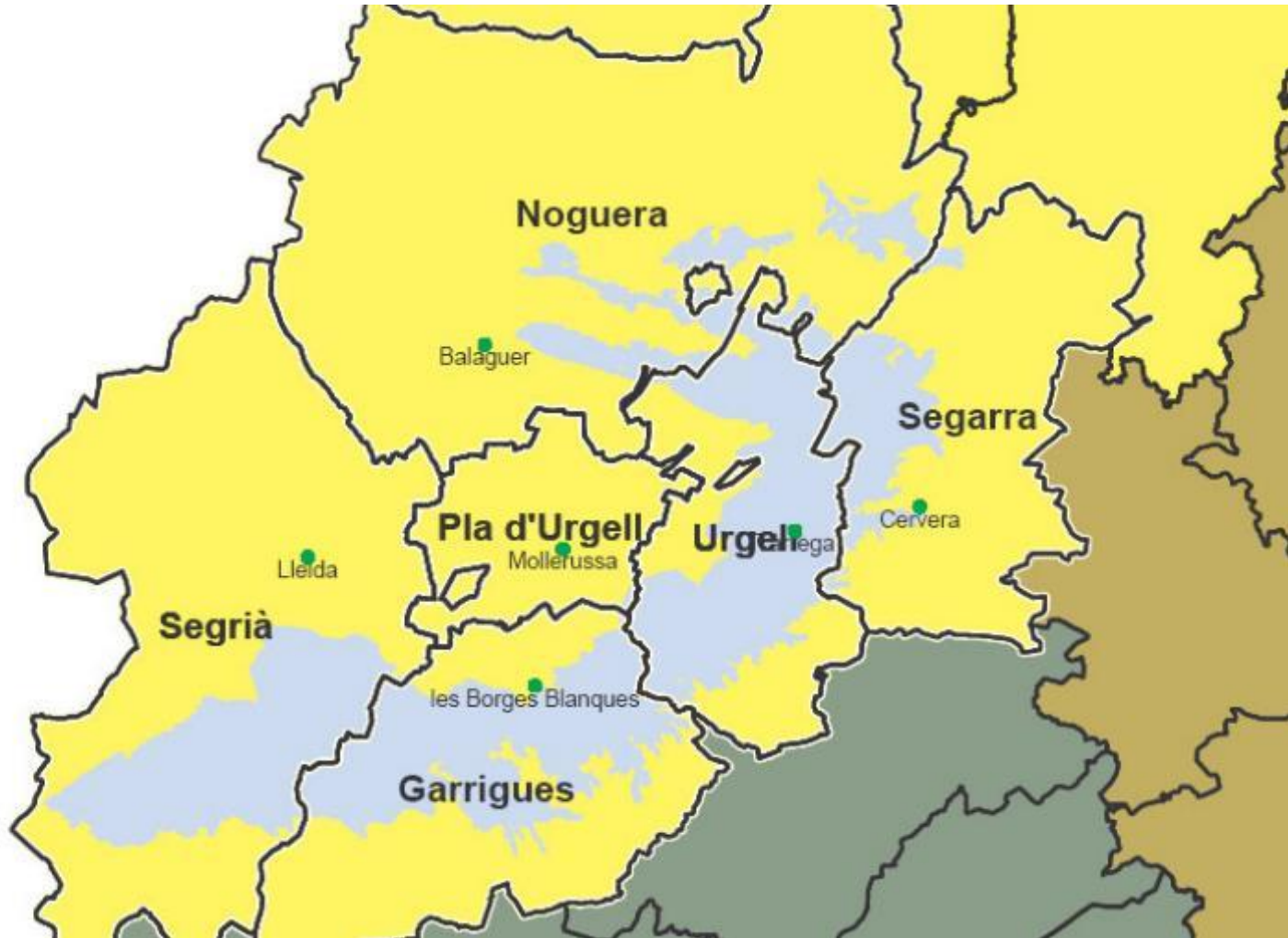

Paisatge agrícola,
26%

Paisatge forestal,
64%

La plana de Lleida (6 comarques) concentren la gran bossa d'espais agrícoles o agroforestals del Principat

Paisatges agraris i agroforestals a la plana de Lleida

Cota 340-**300**-240 (Canal d'Urgell) és la frontera entre:

- paisatges “agraris” (agricultura intensiva) [i similars: Pinyana, Cat.-Aragó..]
- paisatges AGROforestals (agricultura secà tradicional, extensiu, -mosaic)
- paisatges agroFORESTALS (agricultura secà més tradicional, arbrat +mosaic).

Paisatges agraris a la plana de Lleida

Paisatge agrícola,
model intensiu.

Paisatges agroforestals a la plana de Lleida

Paisatge agroforestal, model tradicional (en llurs 2 accepcions).

“...nous usos i la transformació dels paisatges agraris i agroforestals..”

Aquest 2 grans àmbits, paisatges agraris i agroforestals, viuen o viuran properament un procés de transformació a gran escala (INTENSIFICACIÓ DE L'ÚS) en el qual centro la xerrada per una qüestió d'ordre de magnitud (per ordre d'arribada):

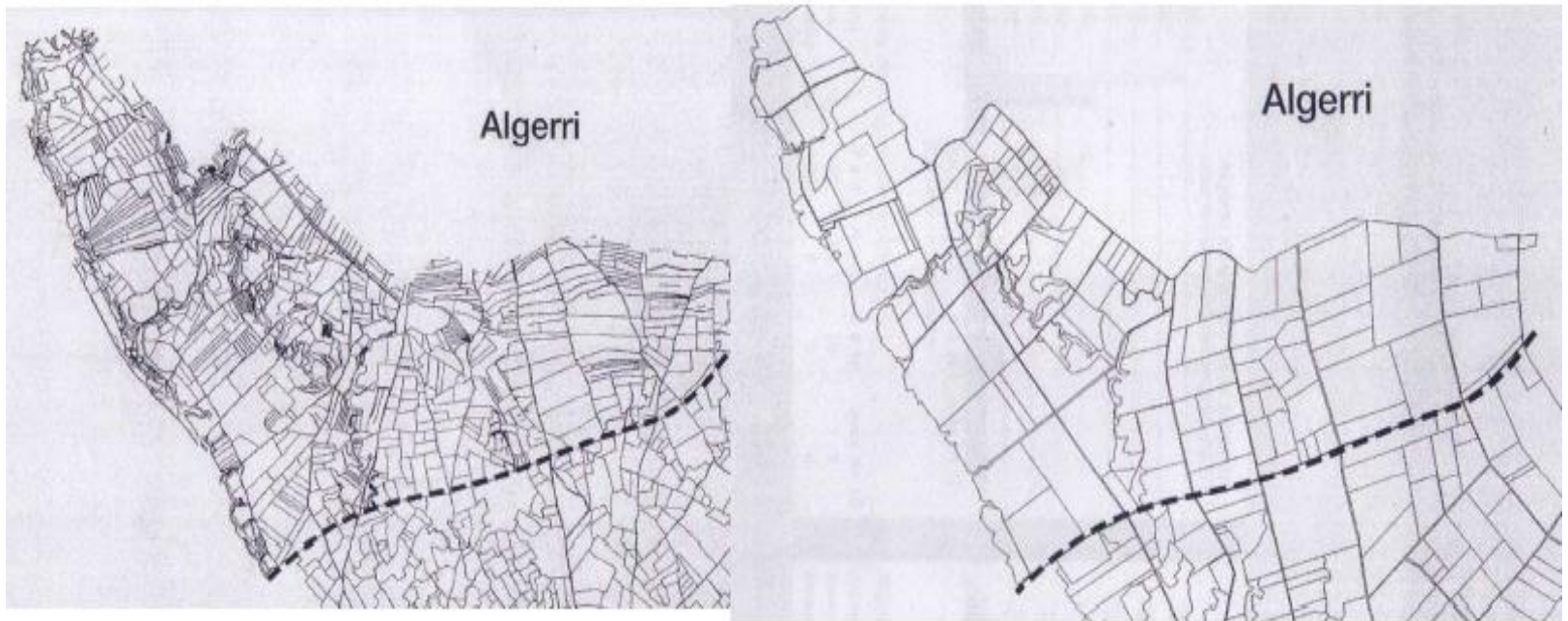
A. Cota 420- 395 (70.000 Ha, en diferents modalitats). paisatges agroforestals afectats (o beneficiats) pel Canal Segarra-Garrigues:

- Marge dret: cota 400 a 300 ampliació de la taca regable (conversió d'agroFORESTAL a paisatge agrícola).
- Marge esquerre: conversió d'agroFORESTAL a AGROforestal).

B. Cota 300 (75.000 Ha) versió reduïda del Segarra-Garrigues: paisatges agraris representats pels Canals d'Urgell + ídem similars). 2019, INFRAESTRUCTURES.CAT redacta "Estudi de la modernització del sistema hidràulic dels canals d'Urgell".

Les transformacions associades al Canal Segarra-Garrigues

a) Concentracions parcel·làries (CP).

b) Latifundització: posterior compra o arrendament i agrupació de parcel·les per l'agroindústria.

Les transformacions associades al Canal Segarra-Garrigues

Les Borges Blanques, 2020

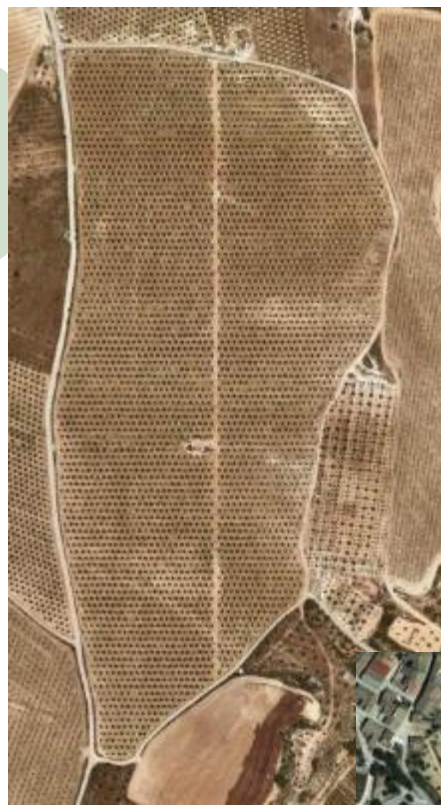

Les Borges Blanques, 2021

Les transformacions associades al Canal Segarra-Garrigues

Alcanó, 2014

Alcanó, 2017

Castellldans 2014

Castellldans 2018

Les transformacions associades a la modernització dels Canals d'Urgell

Modernització dels canals d'Urgell (no CP però..)

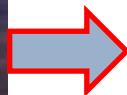

1862-2022: reg a manta

marges i ribes hi tenen un sentit

aspersió

Futur: reg amb pivot

marges i ribes fan nosa

Reg localitzat

Paisatges agraris de la plana de Lleida

Fins ara “paisatge agrícola = paisatge rural.

Model intensiu, i amb ús intensiu de productes agroquímics, però hi ha romàs franges de vegetació +o- abundants.

CU (i similars) és una obra feta amb mitjans a escala humana, adaptada al relleu

Paisatges agroforestals a la plana de Lleida

Paisatge agroforestal, model tradicional (en llurs 2 accepcions).

Territori del Segarra-Garrigues: paisatge o hàbitat agroforestal, 2-3 comarques hi ha romàs en excel.lent estat de conservació (veure fauna cinegètica)

“...nous usos i la transformació dels paisatges agraris i agroforestals..”

Aquest 2 grans àmbits, paisatges agraris i agroforestals, viuen o viuran un procés de transformació a gran escala (INTENSIFICACIÓ DE L'ÚS) en que centro la xerrada per una qüestió d'ordre de magnitud (per ordre d'arribada):

A. Cota 420- 395 (70.000 Ha, en diferents modalitats). paisatges agroforestals afectats (o beneficiats) pel Canal Segarra-Garrigues (obra a escala tecnològica):

- Marge dret: cota 400 a 300 ampliació de la taca regable (conversió d'agroFORESTAL a paisatge agrícola).
- Marge esquerre: conversió d'agroFORESTAL a AGROforestal).

B. Cota 300 (75.000 Ha) versió reduïda del Segarra-Garrigues: paisatges agraris representats pels Canals d'Urgell + ídem similars). 2019, INFRAESTRUCTURES.CAT redacta "Estudi de la modernització del sistema hidràulic dels canals d'Urgell".

Risc de les transformacions associades a la modernització agrícola sobre els paisatges agraris i agroforestals

Risc d'homogeneïtzació i empobriment del paisatge: conversió del territori CU i marge dret CSG en sistema agrícola homogeni sense o gairebé sense reductes de vegetació espontània.

Sovint, en el grau de biodiversitat d'un ecosistema hi juga fort la part menys present: en els agrícoles hi juguen un rol essencial els MARGES I VORES (reductes vegetació espontània, forestals i matollars, que li donen el caràcter "agroforestal"). En ambdós llocs, manté el mosaic (veure fauna cinegètica)

Risc de les transformacions associades a la modernització agrícola sobre els paisatges agraris i agroforestals

Igual que als ecosistemes forestals hi juguen un rol essencial les interfícies agrícoles i els ecotons.

De fet, el model agrícola imperant, porta a la homogeneïtzació:

- Intensificació als llocs agrícoles.
- aforestació de les taques agrícoles disperses als llocs forestals (gran preocupació dels espais naturals)

La fauna cinegètica, indicador de la biodiversitat dels paisatges agroforestals

-La caça en TM de les Garrigues, Urgell i Segarra manté un pes notable: bona salut de l'hàbitat cinegètic (VEDATS DE 4ª CATEGORIA). Per oposició a les comarques de la plana de Lleida i Urgell on la caça ha esdevingut residual.

-En alguns ocasions, les Societats de caçadors han estat dels pocs col·lectius reticents a les CP, per 2 raons:

a) A curt termini, desaparició de marges i partions, lloc de refugi i reproducció de la fauna,

b) a mig termini, conversió de les finques en espais intensificats, semitancats i gairebé privats al pas dels mateixos caçadors (i per extensió, d'altres usuaris de l'espai rural: ciclistes, senderistes...).

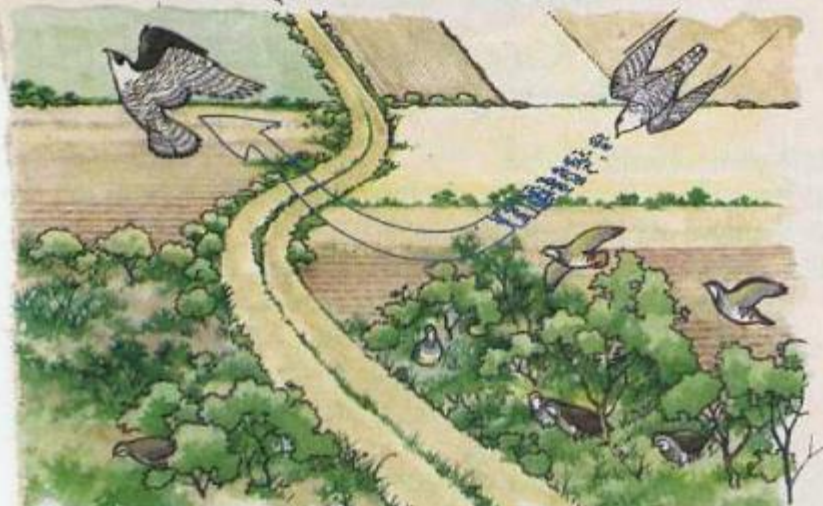
- Llibres del catedràtic de l'ETSEA Jesus Nadal, expert en caça, gens sospitós d'ecologista.

LA PROTECCIÓN Y LA PREDACIÓN

Sin arbustos las perdices no pueden escapar del ataque de los predadores.

PAISAJE DESNUDO SIN VEGETACIÓN NATURAL (protección); SIN POSIBILIDAD DE DEFENSA.

PAISAJE CUBIERTO CON VEGETACIÓN NATURAL (protección); MUY BUENA DEFENSA.

El número de perdices que son predadas en un terreno depende no sólo de la abundancia de predadores, sino también de la disponibilidad de refugios (vegetación natural) donde protegerse y defenderse.

LA CALIDAD DEL HÁBITAT

Depende del número de recursos para la perdiz roja y de su distribución en el paisaje. Cuanta más calidad tiene el paisaje, también más recursos y más perdices.

ECOTONOS: Superficie de transición gradual entre dos comunidades de vegetación distintas.

MÁRGENES: Lindes de las parcelas de cultivos poblados por vegetación natural.

INTERPERSIÓN: Distribución alternada de los distintos usos del suelo.

MALA CALIDAD

BUENA CALIDAD

LOS TIPOS DE HABITAT

1

CUANTO MAS ONDULADA ES LA TOPOGRAFIA MAS HABITAT PARA LA FAUNA

CON MARGENES

ABUNDANTE ALIMENTO Y REFUGIO

FAUNA ABUNDANTE

SIN MARGENES

POCOS ALIMENTOS Y REFUGIOS

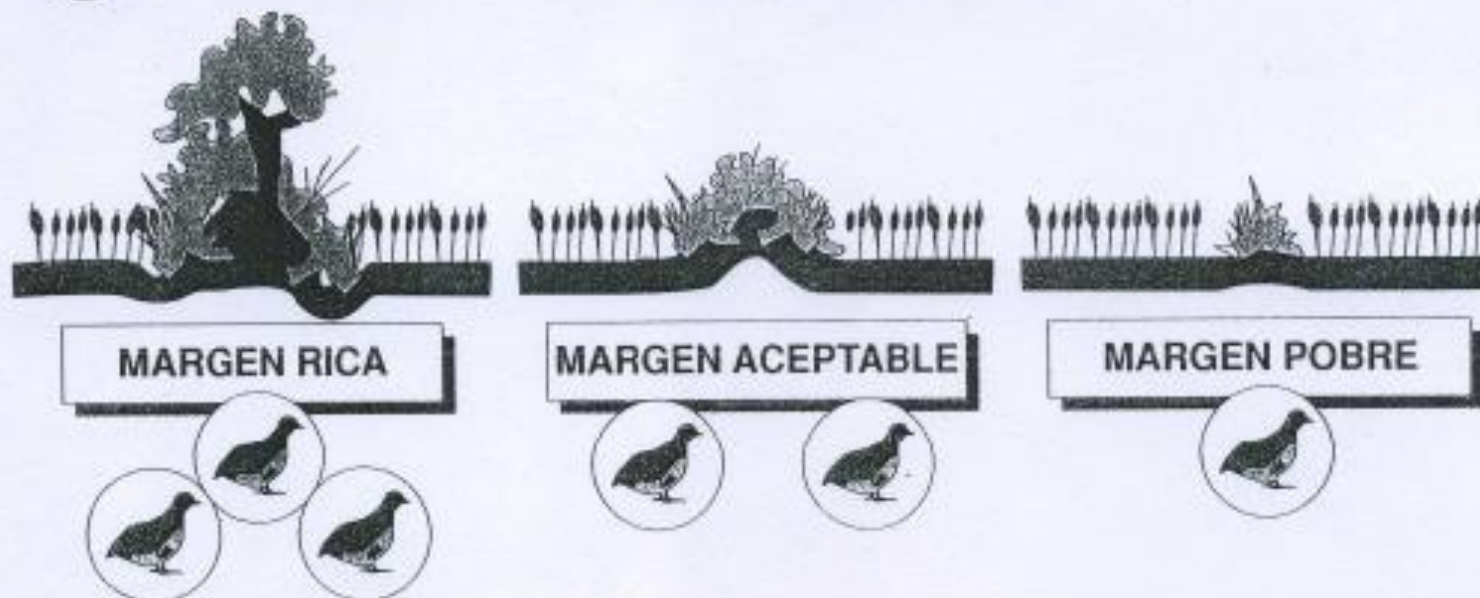

FAUNA ESCASA

LAS MARGENES ENTRE LAS PARCELAS DE CULTIVO SON NECESARIAS PARA LA FAUNA

1

LA CALIDAD DE LAS MARGENES DEPENDE DE SU FORMA Y COMPOSICION DE ELEMENTOS

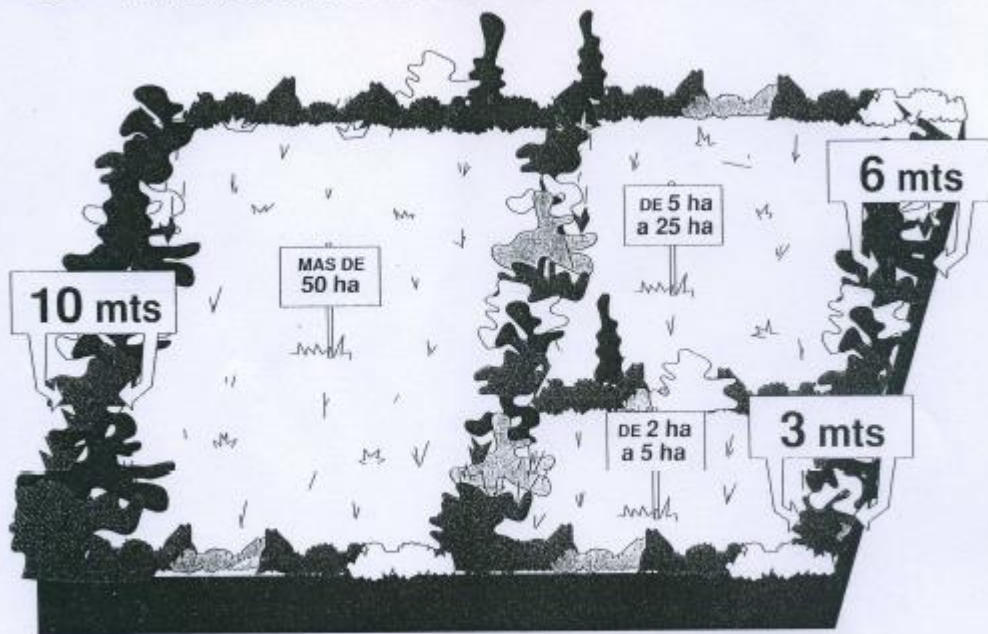
3

LA VEGETACION CERRADA O DEMASIADO ABIERTA, NO ES FAVORABLE PARA LA FAUNA, PERO SI LA VEGETACION SEMIABIERTA

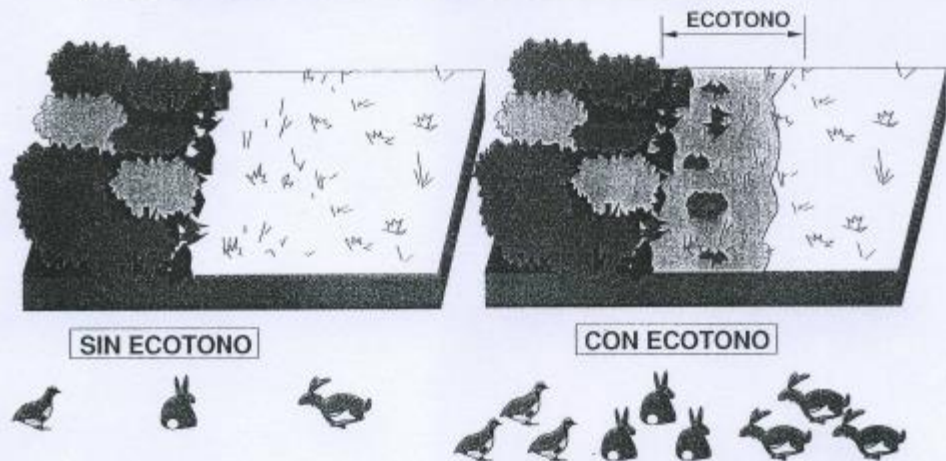
2

LA ANCHURA DE LA MARGEN DEBE SER PROPORCIONAL A LA DIMENSION DE LA PARCELA

A LAS PARCELAS DE MAYOR EXTENSION LES CORRESPONDE MARGENES DE MAYOR ANCHURA

LOS ECOTONOS SON LOS LUGARES PREFERIDOS POR LA FAUNA

LA FAUNA NECESITA LAS MALAS HIERBAS Y LOS INSECTOS QUE VIVEN EN ELLAS

1
CON MALAS HIERBAS

2
PULVERIZACION
PESTICIDAS

3
SIN ALIMENTO
MUEREN LOS
JOVENES

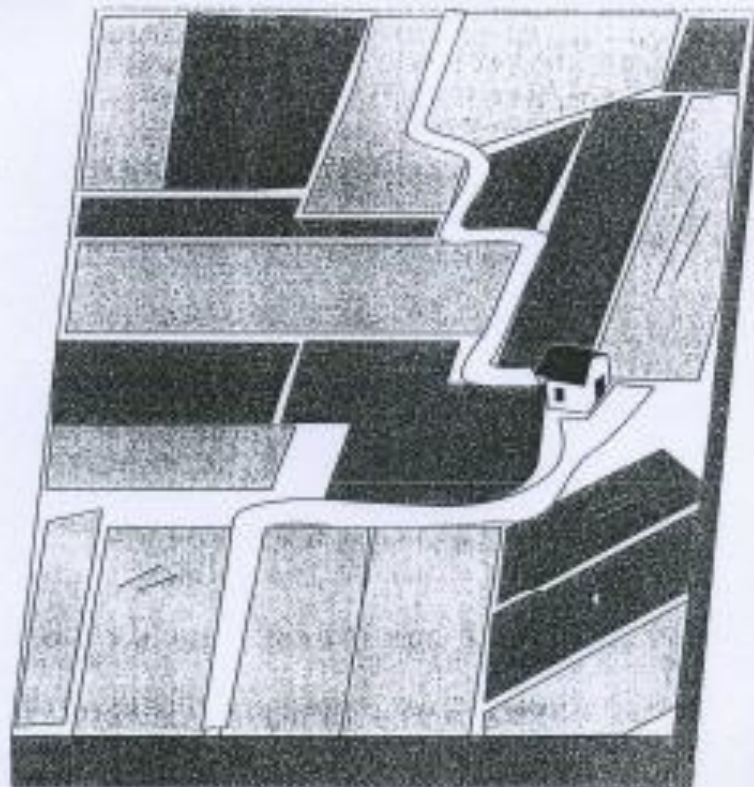

LAS MALAS HIERBAS PRODUCEN BENEFICIOS EN FORMA DE:

FAUNA VERTEBRADA CONTROL DE LA EROSION
INSECTOS PREDADORES QUE CONTROLAN PLAGAS
FAVORECER LA POLINIZACION RETENER EL AGUA

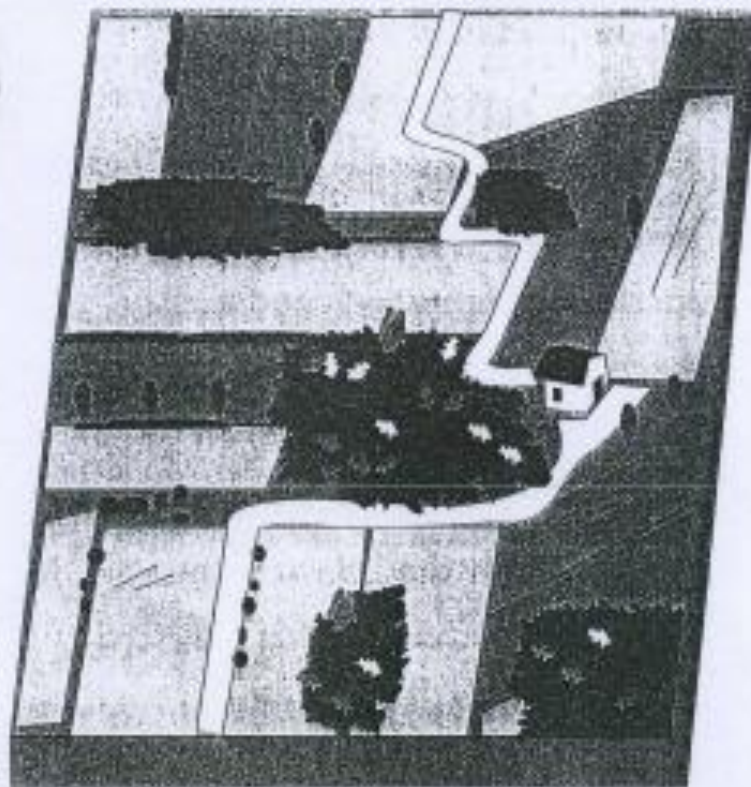
LAS ISLAS CON VEGETACION NATURAL FAVORECEN EL PAISAJE AGRARIO Y CONSERVAN LA FAUNA

SIN ISLAS CON VEGETACION NATURAL

SIN FAUNA

CON ISLAS CON VEGETACION NATURAL

Reptes com a país en termes de paisatge (i biodiversitat!)

- Com compaginar desenvolupament agrícola amb el manteniment del petit % de terreny que constitueixen els marges, vores i espais de vegetació espontània que separen les finques i les parcel·les i bancals entre si?
- Establir criteris, trobar el lílindar o punt en què objectivament i des del punt de vista productivista, les mesures i criteris de manteniment no comprometen la viabilitat i l'extensió dels nous regadius.

Eines per compaginar l'agricultura moderna amb els marges i vores

- Generalitzar el model de la producció integrada
- Revisions cadastrals incorporant marges i vores a petita escala (>1:1000).
- Preservar les bermes i murs de pedra a les vores dels camins en el moment de passar les canonades de les xarxes primàries i secundàries.
- Alçada màx. de marge a rompre i un pendent màx de tal-lús resultant de les replanacions o anivellaments de terrenys
- Invertir la política de l'administració en la concessió de permisos de rompuda: ara més aviat laxa en zones molt agrícoles, i més aviat garantista en zones forestals.
- Destinar les masses comunes resultants de la CP a usos agroambientals
- No descomptar els marges de la superfície DUN (integrar-ho a la PAC), etc.

Eines per compaginar l'agricultura moderna amb els marges

1.- DECRET 413/2006 DE LA PRODUCCIÓ INTEGRADA

obligació de mantenir **incultivat un 5% de la superfície (àrees de compensació ecològica)** a fi d'assegurar

la presència dels depredadors naturals de les plagues pròpies dels conreus

(art. 4).

Els depredadors naturals són el sistema més sostenible (i el més econòmic) de combatre-les

de la Generalitat de Catalunya Núm. 4753 – 3.11.2006

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

DECRET

413/2006, de 31 d'octubre, pel qual s'estableixen les Normes generals de producció integrada a Catalunya.

L'obtenció pels agricultors i les agricultores de productes agrícoles de qualitat i saludables per a la persona consumidora per mitjà de la utilització de pràctiques de conreu que respectin el medi ambient és un objectiu de l'agricultura moderna.

La utilització de mètodes que tinguin en compte les exigències de la societat, la rendibilitat del conreu i la protecció del medi ambient, i que disminueixin l'ús de productes agroquímics i permetin l'obtenció de produccions agrícoles d'alta qualitat, és una exigència en la modernització de l'agricultura. Aquests objectius es poden assolir per mitjà de les tècniques de maneig integrat.

D'altra banda, les produccions agrícoles obtingudes amb les esmentades tècniques estan en consonància amb els principis generals de producció integrada, atès que la seva aplicació implica un major respecte de l'equilibri dels ecosistemes, redueix contaminacions innecessàries en l'aire, l'aigua i el sòl, i permet que els productes agrícoles tinguin la menor quantitat possible de residus agroquímics indesitjables.

règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya,

DECRETI:

Article únic

S'aproven les Normes generals de producció integrada a Catalunya, que figuren a l'annex d'aquest Decret.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al DOGC.

Barcelona, 31 d'octubre de 2006

PASQUAL MARAGALL I MIRA
President de la Generalitat de Catalunya

JORDI WILLIAM CARNES I AYATS
Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

ANNEX

Normes generals de producció integrada a Catalunya

TÍTOL PRELIMINAR

Eines per compaginar l'agricultura moderna amb els marges

2.- REVISIONS CADASTRALS INCORPORANT MARGES I VORES A PETITA ESCALA (>1:1000)

Eines per compaginar l'agricultura moderna amb els marges

3.- PRESERVAR LES BERMES I MURS DE PEDRA A LES VORES DELS CAMINS en el moment de passar les canonades de les xarxes primàries i

Eines per compaginar l'agricultura moderna amb els marges

4.- ESTABLIR UNA ALÇADA MÀX. DE MARGE A ROMPRE i UN PENDENT MÀX. DE TAL·LÚS resultant de les replanacions o anivellaments de terrenys (redundaria en una abancament més progressiu i el manteniment d'alguns marges).

Objectiu com a país en termes de paisatge (i biodiversitat!)

L'ordenació del paisatge i les mesures d'integració i els criteris d'intervenció que col·lectivament ens proporcionem determinaran que, al cap dels anys, tinguem:

- Un paisatge banal, sense ànima (o en el pitjor dels casos, una suma d'elements sense ordre ni criteri com passa a prop de moltes àrees urbanes)
- Un paisatge identitari, singular (identificable), de qualitat, actiu econòmic i social i motiu d'autoestima i adscripció.

